

Cuprins

LAUDATIONES

In honorem Ioan Chelaru <i>Liviu-Bogdan Ciucă</i>	21
Elogiu <i>Răzvan Theodorescu</i>	24
Avocatul Ioan Chelaru sau pasiunea pentru știința dreptului <i>Florin Iordache</i>	25
Senatorul Chelaru, un nemțean catolic în legislativul țării <i>Ioan Robu</i>	27
Un nou septuagenar între membri ASJR – prof. univ. dr. Ioan Chelaru <i>Marin Voicu</i>	28
La umbra cuvântului <i>Lavinia Tec</i>	31
Domnului profesor universitar dr. av. Ioan Chelaru <i>Ilie Iulian Dragomir</i>	35
Ioan Chelaru – un Aristocrat al Dreptului <i>Brândușa Ștefănescu</i>	37

DREPT PRIVAT

Alchimia transformării „mâinii moarte” într-o „mână de aur” <i>Ioan Macovei, Codrin Macovei</i>	41
Rațiuni care impun reforma Codului civil [I] <i>Sache Neculaescu</i>	57
Sucesiunile în... 70 de ani. Sucesiunea asupra patrimoniului digital <i>Ana-Luisa Chelaru</i>	89
Contribuții sociologice ale notariatului <i>Dragoș Isache</i>	105

Cuprins

Matrimonium gaudet favore iuris. <i>Un comentariu la can. 1060 din actualul Cod de drept canonic</i> <i>Maximilian Pal</i>	112
Organizarea timpului de lucru și de odihnă în cazul cumulului de funcții. Repere normative europene, constituționale și legale. Un model de reglementare – proiect de lege <i>Alexandru Athanasiu</i>	120
Incapacitatea femeii măritate în România interbelică: de la problema unificării legislative la posibilitatea profesării avocaturii <i>Sevastian Cercel</i>	128
Considerații preliminare cu privire la proiectul de lege pentru modificarea și completarea O.U.G. nr. 109/2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice (I) <i>Adrian Țuțuianu</i>	141
Protecția numelui prin elemente de dreptul proprietății intelectuale. „Chelaru” un nume cu renume <i>Constantin Anechitoae</i>	154
Natura juridică și caracterele contractului de asigurări de sănătate <i>Adrian Bordea</i>	168
Proiectul Codului de drept internațional privat (Franța) – considerații generale <i>Călina Jugastru</i>	176
Contrafacerea online – legea aplicabilă și jurisdicția competentă – <i>Gheorghe Gheorghiu</i>	184
Implicațiile crizei sanitare asupra procesului civil <i>Gheorghe Buta</i>	190
Istoricul reglementării instanței de executare, în evoluția actualului Cod de procedură civilă <i>Eugen Hurubă</i>	203
Câteva reflecții asupra competenței materiale funcționale în procesul civil <i>Daniel Ghiță</i>	207

DREPT PUBLIC

Rolul curților constituționale în procesul de europenizare a sistemului juridic național <i>Marian Enache</i>	215
--	-----

Cuprins

Reflecții pe marginea trăsăturilor generale ale formării regimurilor constituționale românești <i>Cristian Ionescu</i>	229
Justiția și drepturile omului în noile constituții latino-americane. O perspectivă comparată <i>Ioan Leș</i>	239
Statul (național) de drept, instituțiile sale și globalizarea <i>Ovidiu Predescu</i>	253
Radiografii și analize constituționale ale dreptului la vot – 1923-2023 – de la dreptul de vot universal la egalitatea de gen <i>Claudia Gilia</i>	257
Accesul la educație, premisă pentru un trai decent <i>Ștefan Deaconu</i>	268
Diplomația dezvoltării durabile sau noua diplomație <i>Nasty Vlădoiu</i>	274
Raportul de cauzalitate și riscul culpabil în dreptul penal român <i>Constantin Duvac</i>	280
Ce este dreptul penal al afacerilor? <i>Mihai Adrian Hotca</i>	288
Particularități metodologice ale investigării infracțiunii de delapidare <i>Nicolae Grofu</i>	297
Protecția juridică a mediului marin prin reglementări internaționale <i>Florica Brașoveanu</i>	311
Pagini de istorie a filosofiei dreptului în România: Eugeniu Speranța și Mircea Djuvara <i>Mihai Bădescu</i>	320

AMINTIRI COLEGIALE

Amintiri despre IOAN CHELARU <i>cetățean de onoare din și în Pildești</i> <i>Ioan Ciobanu</i>	333
Medalion: de la amintiri la fapte concrete. Domnul Avocat și Senator Ioan Chelaru † <i>Aurel Percă</i>	336

Cuprins

Ioan Chelaru – întâlnire providențială <i>Iulian Iancu</i>	338
(Aproape totul) despre un boier moldav... <i>Nicolae Cîrstea</i>	341
În numele prieteniei <i>Lică Brânză</i>	342
Scrisori de dragoste <i>Ștefan Mitroi</i>	345
Începuturi... Teriști... <i>Tiberiu Simion</i>	347
Cu prietenie, colegului nostru <i>Carmen Gîlcă și Iulian Gîlcă</i>	349
Prieten este acela care îți acoperă inima cu amintiri minunate <i>Gabriela Baltag</i>	351
Renașterea Uniunii Juriștilor din România și înființarea Academiei de științe juridice din România <i>Sorin Popescu</i>	353
Prof. univ. dr. Ioan Chelaru, personalitate eminentă în lumea juriștilor contemporani <i>George Schin</i>	356
Prof. univ. dr. IOAN CHELARU – <i>echilibru, erudiție, ținută și prestigiu impecabile</i> <i>Adrian Țuțuianu</i>	357

In honorem Ioan Chelaru

„Retorica este arta cuceririi sufletului prin discurs”

Platon

Rumoarea din sală încetă brusc în momentul în care profesorul se așează în dreptul pupitrului. Dominând sala, prin gesturi, privire și atitudine, dar mai ales prin eleganța discursului bine construit, prof. univ. dr., av. Ioan Chelaru, captează atenția publicului folosind toate atuurile unui excelent orator. În câteva clipe, ascultătorii se lasă fascinați de patosul verbului, de gesturile bine alese și de solidele argumente juridice prezentate. Ținuta impecabilă, tonul bine ales, fairplayul profesional și respectul față de instituțiile fundamentale ale cetății se simt, se intuiesc și se descoperă de cei care au șansa să-l asculte pe avocatul și profesorul Ioan Chelaru.

Am ales să încep acest laudatio, într-un mod mai atipic pentru un astfel de demers. Am ales să surprind în cuvinte, câteva clipe dintr-o zi obișnuită a celui cu care am împărțit o lungă perioadă privilegiul implicării în activitatea legislativă, am construit împreună proiecte semnificative pentru lumea politică și juridică, am purtat discuții contradictorii și am ajuns la soluții acceptate și respectate de comun acord.

Recunosc că profesorul Ioan Chelaru a reprezentat pentru mine subiectul unor „studii de caz” privind eleganța și diplomația juridică. Fiind preocupat de tema lipsei de modele pentru generațiile ce vin, mi-am format în timp obiceiul de a căuta, identifica și analiza personalitățile care, în opinia mea, pot influența în bine pe cei din jurul lor, pot impresiona generații de studenți și pot marca definirea unui jurist. Într-un asemenea demers l-am remarcat pe profesor, conducând cu stăpânire de sine ședințele Senatului României în calitate de vicepreședinte, moderând cu calm dialogul în cadrul comisiei speciale privind modificarea Constituției României sau prezentând cu har Gala premiilor Uniunii Juriștilor din România. Am admirat determinarea de a organiza în fiecare an „Ziua Justiției” într-un context în care nimeni nu mai marchează acest eveniment și m-am lăsat impresionat de puterea cu care renunță la orgolii, chiar și justificate, evită conflictul și preferă diplomația și dialogul. Am urmărit cu atenție textele scrise și structurate ingenios și recunosc că, de fiecare dată când citesc un text semnat de profesorul Chelaru, fără să vreau, slovele scrise de domnia-sa pe pagina albă mă impresionează aida unui discurs și îmi imaginez intonația, gesturile și chiar privirea autorului care într-un exercițiu oratoric îmi confirmă teoria lui Platon privind „cucerirea sufletului” prin retorică.

Recunosc că onoranta sarcină de a scrie acest laudatio mi-a relevat dificultatea generată de complexitatea personalității ce face subiectul demersului. Am analizat cercetările profesorului Chelaru, cercetări ample privind teme fundamentale, abordate cu multă profunzime și meticulozitate și m-am lăsat copleșit de imaginile impresionante desenate imaginar cu ajutorul unor cuvinte puternice și atent alese. Indiferent de context sau subiect am fost surprins de eleganța și discreția ce însoțesc fiecare demers al președintelui Uniunii Juriștilor din România.

Încercând să mă despart de subiectivismul firesc pentru cineva care a împărțit cu profesorul, avocatul și parlamentarul Ioan Chelaru multe activități, preocupări și proiecte, țin

să remarc pe lângă performanța politică, legislativă, academică și profesională, poate cea mai mare și de apreciat performanță a profesorului: familia.

În acest context de suflet, îl admirăm pentru familia minunată pe care o are, pe care a zidit-o și consolidat-o cu sentimente profunde și constante. L-am admirat pentru modul cum a știut să prioritizeze totul în viață, punând, așa cum este și firesc, familia înainte de tot și toate. L-am admirat pentru fericirea pe care o remarcăm în ton și în privire atunci când se referă la soția sa, medicul Doina Chelaru, sau la Luisa, fiica în care își regăsește propria dragoste pentru drept. Cred, de altfel, că realizările cu adevărat notabile din zona academică, politică sau profesională sunt premiul oferit de divinitate pentru armonia din familie și credința asumată și trăită față de Dumnezeu.

Puterea de a refuza cu tact, eleganța acceptărilor justificate și capacitatea de a opta doar pentru ce este important, punând astfel înainte de toate relația cu Dumnezeu și cu familia, au fost împletite fericit în privința prof. univ. dr. Ioan Chelaru cu reușitele profesionale de excepție.

Fondator al unei repute case de avocatură, vicepreședinte al Senatului României, președinte al Uniunii Juriștilor din România, președinte al Academiei de Științe Juridice din România, profesor universitar sunt toate elemente ale unui statut complex, rezultate ale unei activități susținute și semne care marchează valoarea unei personalități semnificative și profunde. Recunosc că m-a impresionat palmaresul profesional, academic și uman al profesorului, gustul desăvârșit pentru arta autentică și pentru muzica de calitate, dar mai ales m-a impresionat modestia și discreția cu care poartă toate aceste realizări și manifestă aceste pasiuni.

Cu siguranță toate acestea se datorează atât familiei care l-a format ca OM, celor două facultăți, de filosofie-istorie și drept, absolvite ca șef de promoție în cadrul prestigioasei Universități „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, dar mai ales a susținerii prin fapte a celebrului dicton „nihil sine Deo”. Educația religioasă și principiile sănătoase de viață deprinse în relația constantă cu Dumnezeu s-au regăsit și se regăsesc în toate alegerile, deciziile și relaționarea cu cei din jur a prof. univ. dr. Ioan Chelaru.

Acest „laudatio”, recunosc, mi-a provocat nostalgia vremurilor dominate de eleganță și respect, a unor timpuri în care valoarea umană și profesională erau apreciate și admirate. Am retrăit în același timp tristețea vremurilor moderne în care „elegantia juris” este un concept rar, iar lipsa de modele și de valori autentice devine cronică alterând întreaga societate. Poate că tocmai acesta este motivul pentru care eleganța profesorului Ioan Chelaru trebuie apreciată și mai mult. Poate că din acest motiv trebuie „dat Cezarului ce-i al Cezarului” și ori de câte ori avem ocazia de a cunoaște personalități autentice, să le privim cu atenție, să învățăm din ce au să ne ofere, să le arătăm grațitudinea noastră pentru ce sunt și reprezintă în societate.

Chiar dacă în aceste rânduri, pe care le-am dorit să fie „mai de suflet”, am evitat prezentarea formală a unui curriculum vitae, de altfel impresionant, nu putem să nu menționăm în acest demers câteva locuri, momente și realizări din viața prof. univ. dr. Ioan Chelaru.

Amintim astfel de satul Pildești, aflat pe valea Moldovei în județul Neamț, locul unde profesorul și-a petrecut copilăria și despre care spune adesea că este satul în care „Dumnezeu a lăsat un strop de noroc”. Remarcăm ca, deopotrivă, activitatea în calitate de decan al Baroului Neamț, implicarea ca vicepreședinte al Uniunii Naționale a Barourilor din România, activitatea ca arbitru al Curții de Arbitraj Comercial Internațional din cadrul Camerei de Comerț și Industrie a României. Menționam admirativ: echilibrul și moderația impuse președinte al

Uniunii Juriștilor din România, activitatea universitară în cadrul comunității academice a Universității „Dimitrie Cantemir” din București, implicarea și susținerea oferite în cadrul procesului de definire legislativă al Academiei de Științe Juridice din România și relevăm faptul că este președintele de onoare al acestei academii de ramură.

Fără a avea pretenția de a fi realizat o prezentare completă a personalității atât de complexe a profesorului, remarcăm încă o dată, noblețea cu care poartă totul, amintind de o lume și o perioadă în care fiecare lucru avea locul lui, regulile cetății erau respectate, iar școala alături de familie și biserică te defineau ca OM, în sensul curat și demn al cuvântului!

Vă mulțumim domnule profesor Ioan Chelaru pentru lecțiile de viață oferite cu generozitate, pentru eleganța, diplomația și echilibrul dovedite constant. Sperăm că odată cu „aprindearea torțelor dreptului”, să deveniți, într-un mod fericit pentru noile generații de juriști, un model ce provoacă la performanță! Un model ce provoacă la însușirea valorilor autentice! Un model ce ne arată cum trebuie să se comporte un adevărat nobil al dreptului românesc!

Verba docent, exempla trahunt!

Prof. univ. dr. **Liviu-Bogdan Ciucă**
Președinte al Academiei de Științe Juridice din România

Elogiu

Cu mulți ani în urmă, chestiuni de familie m-au dus în dulcea urbe a Romanului unde copilărisem cândva. Atunci drumul meu era la Tribunalul orașului, iar dosarul în discuție era suficient de complicat pentru ca un venetic ca mine să se împotmolească în birocrăția juridică. Mă pregăteam să fac cale îtoarsă la București, când un tânăr și inimos avocat gentil din cale afară, mi-a sărit în ajutor. Și nu doar atât. Aflând că amintita chestiune de familie implica și retrocedarea unui conac al bunicilor mei de la Bârjoveni – loc pe care nu-l mai văzusem de decenii bune – m-a condus acolo și a fost martorul discret al întâlnirii mele cu mine însumi. Personajul acesta atașant și cald, pe care aveam să-l descopăr ca un profesionist în sfera dreptului se numea Ioan Chelaru și mi-a devenit nu doar prieten, ci și, de câteva ori, înțelept sfătuitor. L-am citit și l-am comentat public, l-am admirat atunci când, devenit parlamentar al stângii, avea intervenții săptămânale pline de miez, adesea acide, dar mereu elegante.

Prețuit de colegi a ocupat funcții importante în Parlament, la Uniunea Juriștilor și la academia de profil, a reprezentat România în Adunarea Parlamentară a Francofoniei. Și ar fi putut – opinia nu e doar a mea – să asigure cu noblețe și eficacitate un portofoliu guvernamental, cel al justiției (obiceiul românesc de a rata ocazii și oameni e notoriu).

Calm, sobru, echilibrat, cu o familie distinsă și cu prieteni numeroși, Ioan Chelaru, septuagenarul de astăzi, rămâne pentru mine tânărul romașcan de odinioară, zâmbitor și nespus de generos.

La mulți, mulți ani, prietene!

Acad. **Răzvan Theodorescu**
Vicepreședinte al Academiei Române

Avocatul Ioan Chelaru sau pasiunea pentru știința dreptului

A visat să fie arheolog, dar e limpede că i-a fost sortit să ajungă avocat. Și nu orice avocat, ci unul care își iubește și își respectă meseria. Vorbesc despre domnul Ioan Chelaru, care de 40 de ani practică avocatura ca pe o artă, cu pasiune și bună-credință.

Este decan al Baroului Neamț și vicepreședinte al Uniunii Naționale a Barourilor din România, este președinte al Uniunii Juriștilor din România, precum și al Academiei de Științe Juridice din România, dar și profesor universitar. Preocupările sale științifice s-au materializat în numeroase lucrări de referință în domeniul dreptului, mai ales în dreptul internațional privat. Totodată, are rezultate remarcabile în calitate de arbitru la Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României de peste 10 ani.

A ales să se implice și în viața politică, atunci când a simțit că societatea românească are nevoie de oameni care să își asume responsabilitatea, capabili să facă față multor provocări. Astfel, a fost senator vreme de trei mandate, activitatea sa parlamentară fiind subordonată dorinței de a contribui la o schimbare în bine pentru semeni. De asemenea, a deținut funcția de vicepreședinte al Senatului României, fiind unul dintre membrii de bază ai Comisiei juridice, a condus Comisia comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru elaborarea propunerii legislative de revizuire a Constituției României și a elaborat sute de acte normative cu impact pentru viața cetățenilor.

Întreaga sa activitate este așezată sub semnul rigorii și al profesionalismului. S-a remarcat ca șef al Delegației Parlamentului României la Adunarea Parlamentară a Francofoniei, dar și ca membru al Comitetului Director al Grupului Român al Uniunii Interparlamentare.

În calitate de președinte al Uniunii Juriștilor din România, s-a implicat în multe proiecte importante, contribuind la consolidarea valorilor civice, la creșterea credibilității actului de justiție și la promovarea intereselor tuturor categoriilor de juriști. De altfel, e de notorietate faptul că domnul avocat este un fervent susținător și apărător al profesiilor juridice, luptând pentru reinstaurarea respectului față de acestea și pentru întărirea rolului pe care profesiile juridice îl au în statul de drept.

Dincolo de toate acestea, domnul Ioan Chelaru este un intelectual rafinat, care captivează auditoriul, fie în sala de judecată, fie în sala de plen a Parlamentului sau în sala de curs, la facultate. Toți cei care l-au ascultat măcar o dată pe domnul Chelaru înțeleg foarte bine ce vreau să spun. Am fost colegi în Parlamentul României și discursurile domniei sale aveau anvergură, iar opiniile erau întotdeauna de luat în seamă. Are un instinct aparte pentru subtilități și nuanțe, surprinde prin rafinamentul argumentelor, prin cultura amplă, cucerește prin elocvență, consecvență și eleganță. Și mai are o calitate: spune lucrurilor pe nume, chiar dacă nu sunt întotdeauna plăcute.

Ca avocat, ca profesor, ca om, este un exemplu de urmat pentru tinerii juriști, care doresc să-și construiască o carieră bazată pe integritate, muncă, perseverență, corectitudine și dăruire.

Florin IORDACHE

O definiție a dreptului, poate cea mai frumoasă dintre toate, a fost dată de jurisconsultul roman Celsus: „Jus est ars boni et aequi”. Domnul Ioan Chelaru a transpus această credință în întreaga sa activitate.

La aniversarea a 70 de ani de viață, o viață dedicată dreptului și dreptății, transmitem toate gândurile bune domnului profesor avocat Ioan Chelaru. „La Mulți Ani!”, cu sănătate și multe realizări profesionale și împliniri personale!

Florin Iordache
Președintele Consiliului Legislativ

Senatorul Chelaru, un nemțean catolic în legislativul țării

M-am bucurat foarte mult când, cu ani în urmă, am aflat că un nemțean de-al nostru, pe nume Ioan Chelaru, intra în Parlamentul României, decis ca, împreună cu alți aleși ai țării, să pună cu mult entuziasm umărul spre realizarea îndelung doritului bine comun al cetățenilor.

Bucuria mea era, într-adevăr, mare, pentru că domnia sa provenea dintr-o localitate catolică, satul Pildești, așezat la o aruncătură de piatră de orașul Roman, în apropierea căruia o salbă de comunități catolice își duce de veacuri mai departe credința, tradițiile și obiceiurile. Îmi mângâiam și eu sufletul spunându-mi: „uite ce bine e că avem și noi în organul legislativ al țării un catolic din moși strămoși”. Și mi se părea că prin el eram și eu, nu știu cum, acolo, în Parlament.

Domnul Chelaru, căruia i-a plăcut să-și ducă pașii vieții în umbra Dreptului, spunea într-un interviu: „Cred că în Parlament (...) ar trebui promovați numai cei pe care Dumnezeu, părinții și educatorii i-au înzestrat cu dragostea de oameni și neam omenesc, cu înțelepciune și demnitate, cu respectul valorilor creștine și cu dorința de a se dăruii semenilor, nevoilor lor, slujirii «trebilor țării»”.

Sunt convins că în citatul de mai sus avem profilul real al domnului Ioan Chelaru și cred că a pus tot sufletul în tot ce a făcut în legislativul țării, cu responsabilitate, verticalitate, perseverență și onestitate.

Că nu a fost nici simplu, nici ușor, o spune chiar dumnealui. Cum să nu oftezi când observi, de exemplu, că „nivelul intelectual, profesional și, fără îndoială, moral al clasei politice românești a coborât la cote de repetenție”; că „disprețul față de lege a devenit public și evident”; că „legile sunt prost făcute, aprobate și promulgate nu pentru binele comun, ci pentru interese particulare sau concepute atât de prost, încât cetățenii se văd obligați să le încalce”.

Când am făcut o recuperare respiratorie după Covid, kinetoterapeutul m-a învățat să fac un exercițiu cu numele „oftatul”. Îmi cer scuze domnului Chelaru că tocmai la zi de aniversare de 70 de ani am pus cam mare accent pe oftat, dar cred, pe de altă parte, că sunt de plâns aleșii care nu oftează când văd că lucrurile țării nu merg bine. Sunt ocazii, cred, când oftatul e o datorie, și-i felicit pe cei care se achită de ea; așa, ar ofta, poate, poporul mai puțin.

Domnule senator Ioan Chelaru, vă doresc de la Domnul toată binecuvântarea, Maica Domnului să vă apere în toate, iar de la oameni să aveți toată dragostea și prețuirea.

La mulți ani!

Ioan Robu

Arhiepiscop emerit

14 decembrie 2022

Un nou septuagenar între membri ASJR – prof. univ. dr. Ioan Chelaru

1. L-am cunoscut pe prof. Ion Chelaru, mai întâi, ca om politic de seamă, cu vederi de stânga, dar, mai apoi și ca om de stat, senator, vicepreședinte al Senatului și ca președinte al celei de-a doua comisii parlamentare pentru revizuirea Constituției.

În această ultimă ipostază onorabilă, l-am aflat, într-o bună măsură, ca practician al dreptului, în general, dar, mai ales ca un constituționalist dedicat valorilor fundamentale umaniste și tradiționale, universale și naționale.

Personalitatea sa, ca jurist și istoric, doctor în drept, s-a afirmat în ultimii 10 ani, în viața socială, universitară și în cea academică, atât ca un excelent „diriginte”, dar și ca un exemplu de profesionist, în multiplele sale aplicații – avocat și vicepreședinte al UNBR, arbitru la Curtea de arbitraj comercial internațional de pe lângă CCIR, prof. univ. dr. titular al disciplinei de drept internațional privat, unificator al profesiilor juridice, ca președinte al UJR din 2013 și, cu o „diplomă de excelență”, președinte al Academiei de Științe Juridice din România (2015-2022).

Acum, pot spune că îl știu, dintr-o perspectiva mai amplă și luminoasă, după cei 5 ani de colaborare colocvială în ASJR, în Consiliul Științific și, mai ales, în manifestările științifice de înaltă ținută academică, organizate, în parteneriat, de Secția de drept internațional și de drept comparat a ASJR cu Universitatea „Ovidius” din Constanța, Facultatea de drept și științe administrative și desfășurate la Constanța, anual, în perioada 2015-2022.

Prezența prof. univ. dr. Ion Chelaru, ca universitar, membru titular și președinte al ASJR, dar mai ales comunicările sale științifice, de înaltă calitate și viziune, asupra unora din problemele fundamentale ale societății, statului de drept, raporturilor dintre UE și Statele naționale membre, efectele jurisprudenței CJUE și CEDO în viața juridică a statelor europene și altele, au atras un interes superior și aprecieri elogioase din mediul universitar, din cel judiciar și de la ceilalți participanți.

Am constatat, cu satisfacție, că, în aceste domenii și teme, avem aceleași opinii, că experiența mea îndelungată ca judecător (40 de ani), ca membru al Baroului (17 ani) și ca universitar (25 de ani) are numeroase și temeinice rezultate și legături cu experiența prof. Ion Chelaru, de peste 40 de ani ca avocat, decan de barou și vicepreședinte al UNBR, de cadru didactic universitar arbitru, doctrinar cu un înalt spirit de echilibru și unificator în cadrul UJR.

Într-adevăr, prof. Ion Chelaru s-a instalat în memoria noastră ca un veritabil om al echilibrului, bunei credințe, al respectului deplin al demnității umane, un bărbat carismatic și elegant, cu o autentică reacție spre un spirit colocvial în viața profesională și academică, pentru afirmarea loialității, echității și bunei credințe în relațiile inter-umane.

La încetarea mandatului de președinte al Academiei de Științe Juridice, instituție pe care a ctitorit-o, alături de colegii săi fondatori, în anul 2015 și, apoi, a condus-o timp de 7 ani, cu un vădit stil elitist, prof. univ. dr. Ion Chelaru a lăsat un „patrimoniu” plin de „sarcini pozitive”, care permite Academiei să se afirme, mult mai activ și cu vizibilitate socială, în realizarea obiectivelor înscrise în Legea nr. 139/2015 și în Statutul ASJR.

2. Acum, primul gând mă duce la cugetarea românească: „OMUL, sfințește LOCUL” și la un eseu, intitulat „Cadruul justiției”, publicat în „Pandectele săptămânale – 1934” de renumitul

consilier de casație Eugen Petit, pe care l-am recitat, cu deosebită plăcere de fiecare dată și l-am publicat într-una dintre lucrările mele¹, din care mă simt onorat să citez unele pasaje remarcabile cu o mare viabilitate și actualitate:

„Judecătorii oficiind atunci când împart justiția, îndeplinesc adevărat sacerdotiu. Un templu este necesar, spre a forma cadrul în care se desfășoară ceremonia menită a impune justițiabililor, cu putere de nediscutat, autoritatea hotărârilor judecătorești.

Avem judecători în de ajuns, prea mulți poate, dar ne lipsesc clădirile destinate justiției în raport cu numărul acestora.

În vechiul Regat însă, lucrurile sunt cu totul altfel. Dar dacă în provincie s-au găsit unele personaje politice care să fi avut grijă de templurile justiției, la București însă, Palatul de justiție este cu totul neîncăpător, față cu multele servicii pe care trebuie să le adăpostească și cu numărul acelor ce-l vizitează zilnic.

În această privință este foarte sugestiv ceia ce se petrece la cea mai înaltă instanță de judecată din țara noastră. În camerele de consiliu nu sunt destule scaune pentru toți consilierii (mai cu seamă la acea a secțiilor unite), iar când unul dintre dâșii primește o vizită, este silit a ieși în acest scop pe un mic culoar întunecos, unde stă în picioare împreună cu persoana străină, lângă măsuța la care se fierbe cafeaua neagră și alături de ușa ce dă în încăperea care fiind cea mai urată, este în același timp și cea mai indispensabilă.

Ce trebuia să-și zică în sine musafirul care iese de la o asemenea vizită și care știe că la comisariatul de circumscripție subcomisarii primesc lumea în condiții mai bune?

Aceiași tristă situație era și la Curtea de Apel din Iași, care instalată cu un provizorat ce nu se sfârșea, împreună cu secțiile tribunalului, în neîncăpătorul Palat Roznovanu, a găsit, în sfârșit! Adăpostul ce merita, în minunatul castel gotic, înălțat pe temelia și ruinele clădirii care adăpostește pe Ștefan cel Mare și alți Domni moldoveni.

Toți marii ieșeni au luptat pentru realizarea acestui ideal și în fruntea lor miniștrii de justiție Alexandru Bădăreu, Matei Cantacuzino și George Mărzescu. Sub cel dintâi s-a dat prima cazma în vechea clădire, Matei Cantacuzino a pus prima piatră la noua, iar Mărzescu a desăvârșit-o.

Ultimul, mai ales, cu energia lui de oțel și o voință neînvinsă de fiecare clipă, a fost ministrul care asistând la inaugurare, a recunoscut prin discursul său meritele în această privință a celorlalți doi.

Nici o piedică n-a rezista tenacității, deși i-au ieșit în cale mai multe decât am putea bănuși.

Mânat de boală obosit de nopțile petrecute în tren, când sosea de la gară, în loc să se ducă la locuința lui din Iași, mergea direct la Palatul de Justiție. Aici, supraveghea totul personal, se interesa de cele mai mici amănunte, făcea observații, ruga, amenința, pedepsea.

Astfel, datorită lui s-a realizat în timpuri tot atât de grele, ca cele de astăzi, minunea aceasta, a unui castel din basme, pe care îl admiră toți călătorii ce vizitează Iașul, chiar atunci când ei sunt din centrele cele mai civilizate ale Apusului.

Pășind pragul acestui edificiu, judecătorii își dau seama de importanța misiunii lor. Ei devin mai mândri și mai demni, în acest decor care înalță inimile și purifică sufletele.

¹ Prof. Marin Voicu, *Starea justiției*, vol. III, Ed. Universul Juridic, București, 2019, pp. 335-336, text scris de prestigiosul Consilier de Casație, Eugen Apetit, publicat în *Pandectele săptămânale*, nr. 14-15/1934, pp. 257-259.

Mi s-a întâmplat cândva, într-o excursie pe muntele Ceahlău, ca vrăjit de măreția priveliștii ce se înalță ochilor, să mă întreb cum în mijlocul unei atât de desăvârșite frumuseți a naturii, pot să existe boli, dureri, oameni răi, ticăloși, crime.

Tot astfel urcând monumentală scară de marmură din Palatul de la Iași, magistrații ca și simpli particulari, se simt transportați în adevărata lume a justiției, unde toți oamenii sunt egali în fața legii și nu există favorizați și alții năpăstuiți.

Când clădirea aceasta ar fi o ruină insalubră și rău mirositoare, sufletul nostru influențat de uriciunea locului și-ar putea pune desigur întrebarea:

- „Este oare posibil să fie buni judecător aici?”

Iată cât poate fi de mare efectul locului unde se distribuie justiția, atât asupra judecătorilor, cât și asupra justițiabililor!

Curtea de Casație din capitala țării, nu are încă un adăpost demn de înalta ei misiune.

Cum se poate oare explica atâta neglijență.

A lipsit un om, un singur om cu dragoste pentru țara lui, energie și cu voință, care să fie în același timp convins de necesitatea instalării supremei instanțe nu într-o clădire de lux, dar într-una măcar compatibilă cu rolul pe care aceasta îl joacă în existența Statului.

*Se vede însă că un asemenea **om este foarte greu de găsit!**”.*

3. *Îi dedic profesorului Ion Chelaru aceste minunate și expresive reflecții din inima unui mare român, deopotrivă aplicabile în zilele noastre, **știind despre marea sa iubire – Iașiul și, în special, Copoul academic, de care a rămas legat ombilical, așa cum a afirmat, deseori, până la trecerea în neființă, în secolul următor (!).***

La mulți ani, profesore MĂREȚ și SEMEȚ!

Marin Voicu

Prof. univ. dr., Membru titular și președinte al Secției de drept internațional și drept comparat al Academiei de Științe Juridice din România

10 decembrie 2022

ab urbe condita tomitana

La umbra cuvântului

„Păzește-ți inima mai mult decât orice, căci din ea ies izvoarele vieții”.
(Prov. 4:23)

*„Numai cu inima se poate vedea corect;
ceea ce este esențial este invizibil pentru ochi”.*
(A. de Saint-Exupéry, *Micul prinț*)

Generozitatea și bucuria de a dăruii gânduri, cuvinte, idei le-am întâlnit adesea în rândul prietenilor mei. Iar domnul profesor univ. dr. Ioan Chelaru este unul dintre ei. Din prietenie se naște prietenia, recunosc, deci că și prietenia noastră este efectul unei cauze, un prieten comun, mărinimos și el, care are darul de a țese punți de comunicație între oamenii din jurul său.

Mărturisesc că nu a fost prea ușor să aleg subiectul despre care să scriu. În primul rând, pentru că piața editorială cu profil juridic este suprasaturată de articole și studii juridice. În al doilea rând, pentru că, din varii motive, cred că se citește din ce în ce mai puțină literatură juridică. În al treilea rând, de teama de a nu-l plictisi pe cititor, în general, pe omagiat, în special.

Gândindu-mă însă la persoana căreia îi dedic aceste rânduri – mai întâi la omul Ioan Chelaru, apoi la profesorul, avocatul, senatorul și președintele Uniunii Juriștilor din România –, la împrejurările în care scriu – Sărbătoarea Crăciunului din anul 2022 – și la data apariției acestui volum – aniversarea domnului profesor –, s-au conturat în mintea mea câteva idei despre pânză și pictură, despre întreg și parte, despre realitate și reprezentare.

M-au inspirat confesiunea și opinia despre perfectibilitate a domnului profesor exprimate în introducerea la volumul *Pași în umbra dreptului* (Universul Juridic, 2020): „Mărturisesc public că viața trăită e prea complexă pentru a fi perfectă. Dovada că scopurile și sensurile acesteia sunt mult mai bogate, mai dificile și mai înalte decât ne putem noi imagina. Ar mai fi ceva, am știut din tinerețe că nu sunt perfect, dar mi-am dorit să fiu întreg. Sigur, în opinia mea, perfecționismul înseamnă a căuta frumusețea, iubirea, bucuria, întregirea, unitatea, umanitatea și multe altele”.

Iubitor de Adevăr, Bine și Frumos, Ioan Chelaru face parte din minunata lumea „veche”, antitetic privită cu „minunata lume nouă”, pe care o anticipa Aldous Huxley în 1932. Profesorul Chelaru pledează, așadar, în scrierile sale pentru conservarea acestor valori, însuflețit fiind de credința creștină, preocupat mereu de o ordine interioară și exterioară, de o ordine a vieții și a dreptului, de limbajul care poate instaura ordine sau poate stârni dezordine în mintea omului. Și fiindcă omul este la temelia dreptului, ordinea și dezordinea sus-numite se vor răsfrânge și în drept.

Ordine născută din ordinea timpului și a creației din Cartea Genezei:

„Pământul era pustiu și gol; peste fața adâncului de ape era întuneric, și Duhul lui Dumnezeu Se mișca pe deasupra apelor. **Dumnezeu a zis: „Să fie lumină!” Și a fost lumină.** Dumnezeu a văzut că **lumina era bună** și Dumnezeu a despărțit lumina de întuneric.